

13 september 2017 - Boekvoorstelling *Was opa een nazi?* - CegeSoma

TOESPRAAK VAN MEVR. Z. DEMIR, staatssecretaris bevoegd voor het federaal Wetenschapsbeleid

Mijnheer de Algemeen Rijksarchivaris,
Geachte redacteuren en auteurs van het boek dat vandaag voorligt,
Dag iedereen / *Bonjour à tous,*

Mevrouw Demir, staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid, kan er jammer genoeg niet bij zijn op deze boekvoorstelling wegens een andere, belangrijke verplichting die zich op het laatste ogenblik heeft aangediend. Zij verontschuldigt zich daarvoor.

De Tweede Wereldoorlog is een onderwerp dat blijft leven in onze samenleving, niet alleen in Vlaanderen, maar ook in Wallonië, Brussel en Duitstalig België. Dat geldt zeker voor de problematiek van de collaboratie en de naoorlogse repressie.

Na de bevrijding van België in 1945 kregen vele tienduizenden Belgen en hun gezinnen rechtstreeks te maken met de naoorlogse zuivering en repressie. We spreken hier over honderdduizenden individuele levens die diepgaand werden beïnvloed door de oorlog en de nasleep ervan. Het gaat immers niet enkel om de direct betrokkenen, maar ook om hun kinderen en zelfs kleinkinderen. Ook zij droegen en dragen de gevolgen van de keuzes die hun ouders of grootouders maakten tijdens de bezetting, vaak tot vandaag.

Ceci vaut notamment pour la première génération, c'est-à-dire les enfants des collaborateurs condamnés. Dans leur jeunesse, ils ont souvent été confrontés à une exclusion sociale et à une vie familiale perturbée. Des centaines de milliers de personnes ont dû essayer de gérer les choix erronés que leurs parents avaient faits pendant l'Occupation. Cela n'a pas toujours été facile, étant donné qu'un tabou pesait souvent sur ce passé, tant dans la vie publique qu'au sein des familles et des ménages eux-mêmes.

Aujourd'hui, de nombreuses personnes ne savent donc toujours pas ce qui est réellement arrivé à leur père, leur grand-père, leur mère ou leur grand-mère. Pour beaucoup d'entre elles, ce manque de précision est un véritable traumatisme personnel qu'elles doivent continuer à affronter. Sans informations correctes sur ce qui s'est vraiment passé, la vie de nombreuses gens comprendra toujours une interrogation béante.

Ook bij kinderen en kleinkinderen van verzetslui, politieke gevangenen, overledenen van de kampen, gedeporteerde arbeiders en andere oorlogsslachtoffers blijft de oorlog vragen oproepen. Veel vragen over zoveel leed gedurende een van de meest duistere periodes uit de geschiedenis... Historici en archivariissen die dagelijks bezig zijn met deze materie, merken zeer goed dat de maatschappelijke behoefte aan informatie en hulp de laatste jaren sterk toeneemt. Het Rijksarchief, zowel de archivariissen die de kilometers archieven m.b.t. de Tweede Wereldoorlog beheren en ontsluiten, als de

onderzoekers van CegeSoma, worden wekelijks benaderd door mensen met specifieke vragen over hun ouders of grootouders.

Er bestaan vele archieven over de naoorlogse repressie, collecties die in de meeste gevallen bewaard en ontsloten worden. De weg vinden naar de archieven en de juiste documenten is voor een leek echter niet eenvoudig. Er is dus vandaag nog altijd een grote nood aan informatie die steunt op wetenschappelijke kennis. Dit boek beantwoordt precies aan die maatschappelijke behoefte. Het is dus in de eerste plaats geschreven voor die burgers die op zoek zijn naar de geschiedenis van een lokale gemeenschap, of voor de nabestaanden van zij die met de repressie te maken kregen.

Deze gids, die zowel in het Nederlands als het Frans verschijnt, vermijdt vakjargon. Maar toch integreert hij de meest recente wetenschappelijke inzichten en heeft hij als expliciet doel de burgers historisch inzicht bij te brengen. Maar naast kennis delen en onderzoek faciliteren, wil het boek ook kunnen bijdragen tot loutering en verzoening, tot de verwerking van wat in het verleden fout liep en tot het naar elkaar toegroeien van uit elkaar gegroeide visies.

À côté d'un livre comme celui que nous présentons aujourd'hui, d'autres médias devraient également informer un public aussi large que possible, et notamment les jeunes. À cet égard, je voudrais faire référence à la plateforme en ligne « Belgium World War II », que le CegeSoma a développée avec des ressources du programme BRAIN. La plateforme, qui sera lancée le 27 septembre prochain, présente de façon innovatrice les résultats de recherches sur la Seconde Guerre mondiale, ainsi que du matériel issu des collections des Établissements scientifiques fédéraux.

Deze nieuwe publicatie legt ook een pijnpunt bloot. Veel van het gerechtelijk archief is ontsloten door het Rijksarchief, maar een belangrijk deel van het archief van het militair gerecht, dat verantwoordelijk was voor de bestraffing van collaboratie, is niet altijd raadpleegbaar voor de nabestaanden. We moeten nu nagaan op welke wijze we kunnen evolueren naar een grotere openheid.

Mevrouw Demir hecht daar veel belang aan. Luc Huyse sprak in 1991 al over een 'onverwerkt verleden' en we moeten vaststellen dat dat vandaag eigenlijk nog altijd van toepassing is. We denken dat het hoog tijd is dat wij als overheid mensen helpen bij het verwerken van dat persoonlijke verleden. Naast academici hebben ook kinderen en kleinkinderen recht te weten wat met hun ouders of grootouders is gebeurd. Het is door mensen te helpen in het reine te komen met hun persoonlijke verleden, dat we ook als samenleving werk kunnen maken van een loutering en een maatschappelijke verzoening.

Ik dank u voor uw aandacht. *Je vous remercie pour votre attention.*

Namens Zuhail DEMIR